

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
NELJAKÜMNE KAHEKSANDA ISTUNGI
PROTOKOLL**

Tallinnas

19. novembril 2009

**Kohalviibijad
KHNi liikmed:**

Märt Rask, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Meelis Eerik, Harju Maakohtu kohtunik
Kersti Kerstna-Vaks, Tartu Maakohtu kohtunik
Tiina Pappel, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Andra Pärsimägi, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik (lahkus 13.42)
Urmas Reinola, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Tambet Tampuu, riigikohtunik (saabus kell 14.02)
Alar Kirs, juhtiv riigiprokurör
Indrek Teder, õiguskantsler
Kristel Voltenberg, advokatuuri kantsler

Teised osalejad:

Nele Parrest, õiguskantsleri asetäitja-nõunik
Igor Amann, Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Pavel Gontšarov, Viru Maakohtu esimees
Donald Kiidjärv, Tartu Maakohtu esimees
Rubo Kikerpill, Pärnu Maakohtu esimees
Villem Lapimaa, Tallinna Halduskohtu esimees
Helve Särgava, Harju Maakohtu esimees
Mari-Liis Lipstok, Riigikohtu esimehe abi
Marko Aavik, Justiitsministeeriumi asekancler
Gerly Kiipsaar, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik
Kadri Roos, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik

**Juhatas:
Protokollis:**

Märt Rask, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Kadri Roos, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik

Algus 13.00
Lõpp 14.45

Päevakord:

1. Kohtute eelarvete tutvustamine ning KHNi seisukoha andmine kohtute seaduse § 41 lg 2 alusel
2. Kohtunik Ivo Pilvingu nimetamine Tartu Ringkonnakohtu esimeheks – KHNi nõusoleku andmine kohtute seaduse § 41 lg 1 p 5 alusel
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku Ivo Pilvingu nimetamiseks Tartu Ringkonnakohtu esimeheks.
3. Kohtunik Daimar Liivi lepingu võimalik pikendamine Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu ühisprogrammi eksperdina Kiievis – küsimuse arutamine kohtute seaduse § 41 lg 3 p 4 alusel
4. Tartu Halduskohtu ja Tartu Maakohtu kodukordade muudatuste kehtestamine – KHNi nõusoleku andmine kohtute seaduse § 41 lg 1 p 7 alusel
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku Tartu Halduskohtu ja Tartu Maakohtu kodukordade muudatuste kehtestamiseks.
5. Kriminaalhoolduse erakorraliste ettekannete menetluskiirusest – küsimuse arutamine kohtute seaduse § 41 lg 3 p 4 alusel.

Rask: Kas on ettepanekuid päevakorra täiendamiseks? Teen ettepaneku esimene punkt ehk eelarveküsimus lükata edasi, kuni minister saabub.

1. Kohtunik Ivo Pilvingu nimetamine Tartu Ringkonnakohtu esimeheks – KHNi nõusoleku andmine kohtute seaduse § 41 lg 1 p 5 alusel

Rask: Tartu Ringkonnakohtus on Ivo kandidatuuri vastuvõtnud üksmeelse heakskiiduga. Kas kellelgi on küsimusi või kommentaare? Andra, kuidas kujunes selline üksmeelne arvamus?

Pärsimägi: Meie kohus on kaua juhita olnud, seega me väga ootasime uut juhti.

Rask: Palun märku anda, kes on Ivo Pilvingu kandidatuuri poolt nimetada ta Tartu Ringkonnakohtu esimeheks.

Poolt: 7

Vastu: -

Otsus: KHN annab nõusoleku Ivo Pilvingu nimetamiseks Tartu Ringkonnakohtu esimeheks.

2. Kohtunik Daimar Liivi lepingu võimalik pikendamine Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu ühisprogrammi ekspordina Kiievis

Rask: Küsimuse arutamiseks peaks KHN saama ettekujutluse sellest, kuidas on Daimar Liivi äraoleku ajal Tallinna Halduskohtu töö korraldatud, kuidas on see tööd mõjutanud ning millisele seisukohale jääb Tallinna Halduskohtu juht.

Lapimaa: Daimar Liivi JMi nõunikutööle saatmiseks andsin ma eelmisel aastal nõusoleku üheks aastaks. Kohtunike hulgas jagunesid arvamused pooleks. Leidsime, et Eesti kohtunikud võiksid anda oma panuse noorte demokraatiate ja õigussüsteemide ülesehitamiseks. Ühe-aastane äraolek ei mõjuks kohtu töökoormusele väga halvasti. JM eraldas täiendavat palgafondi poole kohtunikupalga ulatuses, mis aitas probleeme leevendada. Hetkel tunnetame, et olukord on läinud raskeks – asjade arv on kasvanud, meile on menetlemiseks juurde antud riigihangete asjad, mis kiired, olulised, keerulised ja mahukad. Poolest aastast läks üks kohtunik pensionile ja teine lapsehoolduspuhkusele, mis tähendab, et tähendab, et koos Liiviga on ära kolm kohtunikku. Kuu aega tagasi toimus kahetsusväärne juhtum, kus kohtunik sai infarkti – ta on küll tööle naasmas, aga vajab haiguslehel viibimist. Seega töökoormus on suurenenud ja sooviksime Daimar Liivi naasmist teenistusse. Kohtunikega teemat arutades leidsime, et oleksime Daimari Liivi lähetuse pikendamisega ühe aasta võrra juhul, kui kuulutatakse välja konkurss täitmata koha täitmiseks. Seega meie seisukoht on selline, et saaksime toetada Daimar Liivi jäämist, kui kuulutatakse välja konkurss.

Pappel: Töökoormus on väga suur, kohtuasju ei ole enam võimalik mõistliku aja jooksul läbi vaadata. Toetan kohtu esimehe ettepanekut, eriti pärast Marion Vakkeri pensionile jäämist. Kuigi antud hetkel arutame lepingu pikendamist, tuleks tõsiselt arutada ka täitmata koha täitmist, mille osas peaks JM ütleva oma seisukoha. Ilma kindla JMi seisukohata ei ole mul võimalik toetada Daimar Liivi lepingu pikendamist.

Rask: Milline on ministri seisukoht antud küsimuses?

Aavik: Minu hinnangul on Daimar Liivi jätkamine ja konkursi väljakuulutamine kaks eraldiseisvat küsimust. Daimar Liivi jätkamine on küsimus sellest, kas Eesti osaleb teiste riikide kohtusüsteemide ülesehitamisel. Kohtunikukohale konkursi kuulutamine ei likvideeri neid probleeme, mida Daimar Liivi jätkamine endale kaasa toob – kohtunikukoha täitmine võtab aega kolmveerand aastat, aga tekkinud probleemid vajavad lahendust täna-homme. Selles osas oleme läbirääkinud, et saame kohtule anda Daimar Liivi vabanevat raha mingis osas selle probleemi kompenseerimiseks. Konkurss on eraldi teema. Me oleme seda analüüsinud – Tallinna Halduskohtu olukord on murettekitav, jõudlus on vähenenud 90%. Vahepeal on üks kohtunik terviserikke tõttu õigusemõistmisest kõrvale jäänud, teise kohtuniku menetlusjõudlusega on probleeme, kolmas kohtunik on lapsehoolduspuhkusel. Lisaks on koondunud halduskohtusse riigihanke vaidlused. Seega oleme jõudnud järeldusele, et konkurss tuleks välja kuulutada sõltumata Daimar Liivi jätkamisest. Teeme vastava ettepaneku ministriile ning siiani on minister kõiki meie ettepanekuid aktsepteerinud.

Rask: Seda probleemi võib vaadelda nii koos kui lahus. Konkurss tuleks välja kuulutada sõltumata Daimari äraolekust. Riigikohtu esimehele saatis Euroopa Nõukogu koostöö direktor tunnustuskirja Daimar Liivi osas. Öeldakse, et ta saab hästi hakkama ning taotletakse lepingu pikendamist kuni 2010.a detsembrini. Puuduvad signaalid, et töö oleks vähe-edukas, seega KHNil puuduvad igasugused põhjused lähetust takistada. Kuid lisaks tuleb ära märkida JMi seisukoht koha täitmise osas, seega need kaks otsustust koos.

Aavik: Teeme ministriile ettepaneku konkursi välja kuulutamiseks.

Teder: Kas on muid alternatiive probleemi leevendamiseks, kuna konkurss võtab nii kaua aega?

Aavik: JMi käed jäävad siinkohal natuke lühikeseks, kuna konkurssi kureerib Riigikohus. Kui on võimalik nõu anda, mida teisiti teha, siis kuulame.

Pappel: Kui vaadelda teemasid eraldi, võiks Tallinna Halduskohtule eraldada lisaraha konsultantide palkamiseks.

Aavik: Daimar Liivi raha on Tallinna Halduskohtu eelarvesse sisse arvestatud, et leevendada Daimar Liivi äraolekust tulenevaid probleeme – võtta konsultante, maksta lisaraha kohtuametnikele, kes peavad rohkem tööd tegema jne.

Rask: Vabade kohtunikukohtade täitmine võtab praeguse regulatsiooni järgi aega 9 kuud. Püüame eelnõus jõuda lahenduseni, mis võimaldaks kohta täita paari kuu jooksul. Täna sõltub kohtade täitmine ministri otsusest ja pika-ajalisest visioonist. Kui pensionile jäävad kohtunikud annavad oma soovist aegsasti teada, on ka sellele kohale võimalik konkurss välja kuulutada. Kui aga konkurss kuulutatakse välja kohale, mis on 6 kuud vaba olnud, siis tuleb arvestada 1,5 aastaga.

Pärsimägi: Hetkel konkursi väljakuulutamise otsust ei ole?

Aavik: Esitan ministrile ettepaneku välja kuulutamiseks, aga minister ei ole täna konkursi välja kuulutanud. Olen veendunud, et minister seda ettepanekut aktsepteerib, kuid täna seda ministri otsust ei ole.

Rask: Teen ettepaneku teha 3 otsust: KHN peab vajalikuks Tallinna Halduskohtu vabale kohtunikukohale konkursi kohest väljakuulutamist; teiseks, KHN peab vajalikuks vaba kohtunikukoha palgafondi kasutamist Tallinna Halduskohtu töö korraldamiseks; nende tingimuste täitumisel peame võimalikuks Daimar Liivi jätkamist Eesti-poolse konsultandina Kiievis Ukraina kohtusüsteemi ülesehitamisel. Kas ollakse nõus?

Poolt: 7

Vastu: -

Otsus: KHN peab vajalikuks Tallinna Halduskohtu vabale kohtunikukohale konkursi kohest välja kuulutamist ja vaba kohtunikukoha palgafondi kasutamist Tallinna Halduskohtu töö korraldamiseks; nende tingimuste täitmisel peab KHN võimalikuks Daimar Liivi jätkamist Eesti-poolse konsultandina Kiievis Ukraina kohtusüsteemi ülesehitamisel.

3. Tartu Halduskohtu ja Tartu Maakohtu kodukordade muudatuste kehtestamine – KHNi nõusoleku andmine kohtute seaduse § 41 lg 1 p 7 alusel

Kiidjärv: Ootasime koos Tamaraga teiste kohtute kodukordades on allkirjaõigus lahendatud. Otsus on üldkogus tehtud ning eile sain ka Nele käest kommentaarid õiguskantsleri poolt, millele vastasin kirjalikult. Mõne aspekti nõustusin, mõne osas jäin oma seisukohale. Allkirja teema on minu meelest laiem teemaatika, mille võiks laiemalt läbi rääkida, et kohtud rakendaksid seda ühtemoodi. Üld- või üksikvolituse osas olen seisukohal, et kohtu üldkogu on võtnud vastu otsuse, et need ametnikugrupid võivad alla kirjutada teatud määrustele, ning on olemas kohtuniku usaldus, siis eraldi volitust ei ole vaja. Meil kohtus on nii lahendatud, et kohtunik ise otsustab, kas ta annab istungisekretärile allkirjaõiguse või mitte. Leian, et igakordne eraldi volitus ei oleks õige. Teen ettepaneku, et KHN kinnitaks kodukorrad hetkel sellisel kujul. Nii Tartu MK-s kui ka Tartu HK-s on tulemas üldkogud, kus saame kerkinud küsimusi üle vaadata.

Parrest: Edastasin eile mõlemale kohtule mõned märkused. Mõlema kodukorra puhul tõstatasime juba räägitud teema, nimelt kodukorda TsMS § 22¹ sätte sissekirjutamise. Me ei ole kindlad, et kohtud on läbi mõelnud, mil viisil toimub konsultandile allkirjaõiguse andmine nii, et ka inimesele, kelle suhtes määrus tehakse, oleks selge, miks ja mille alusel vastav õigus tekkis. See oli pigem tähelepanu juhtimine, et kohtud mõtleksid läbi, mida see õigus tähendab. Tartu Halduskohtu osas kerkis veel üks probleem, mis langes ära siis, kui selgus, et JMi kodulehel olevad kodukorrad ei ole aktuaalsed. Seega Tartu Halduskohtu osas otseseid vastuväiteid ei ole. Tartu Maakohtu osas sooviks teha järgmised märkused:

- § 6 lg 5 punktid 4 ja 15 kordavad üht ja sama asja, mis on normitehniline probleem;
- § 7 lg 2 lause 1 osas oli märkus, et kui lause kohaselt kohtudirektor kui teenistuja allub asutuse juhile, siis kohtute seadus ütleb, et kohtudirektor allub nii kohtu esimehele kui justiitsministrile. Donaldi selgituste alusel on see tõlgendamise teel ületatav.
- § 13 lg 1 tekitab rohkem küsimusi, kuna selle kohaselt kuuluvad õigusteenistusse kohtunikukandidaadid ja laiendatud pädevusega kohtunikuabid. Õiguskantsleri jaoks tekitas küsimuse see, et õigusteenistus kui osakonda juhib konsultant. Seega kas selle normi kohaselt kohtunikukandidaadid ja laiendatud pädevusega kohtunikuabid alluvad seega teenistuslikult konsultandile ning kas selline korraldus on aktsepteeritav?

Kiidjärv: Meil on õigusteenistuse juht, kes on vanemkonsultant – tema juhib õigusteenistust. Õigusteenistuse all on ära loetletud isikud, kes sinna kuuluvad, et oleks selge, mis on kohtudirektori ja mis on kohtu esimehe pädevuses. Kuna kohtute seaduse kohaselt vastutab kohtu esimees õigusemõistmise eest, on meil moodustatud õigusteenistus, mille koosseis on loetletud.

Õigusteenistusse on toodud üks kohtunikuabi, kes lahendab maksekäsk, teised kohtunikuabid kuuluvad osakondadesse, mis on kohtudirektori alluvuses. Ka kohtunikukandidaadi osas on soovitus luua lihtsalt selgus. See ei tähenda, et konsultant võib kandidaadile öelda, mida too peab tegema, pigem on see töö korraldamise mõttes.

Parrest: Justiitsministri määrus, mis reguleerib täpsemalt kantseleid ja õigusteenistust, ei paiguta kohtunikukandidaati või kohtunikuabi õigusteenistusse.

Kiidjärv: Kodukord on meie sisemine töökorraldus. Muul juhul ei ole kandidaati või kohtunikuabi võimalik kuhugi paigutada. Samuti, et maksekäsk lahendav kohtunikuabi ei alluks kinnistusosakonna juhatajale, pidin ta tooma enda alla. Muul juhul peaksin kõiki korraldusi andma läbi kohtudirektori ja kinnistusosakonna juhataja.

Rask: Nele, milline on sinu ettepanek nende märkuste pinnalt? Me saame siin anda nõusoleku või sellest keelduda, norme muutma hakata ei ole mõistlik.

Parrest: Kodukorraga ei saa lähtuvalt õigusaktide hierarhiast seadusevastaseid regulatsioone kehtestada, kuid mu palve oleks, et kohtute kodukorrad oleksid aktuaalseisus kodulehtedel.

Rask: Kui sain õigesti aru – Tartu Halduskohtu osas selliseid arusaamatusi tekitavaid küsimusi ei olnud. Tartu Maakohtu kodukorra osas – Nele loeb seda kvalifitseeritud juristina, kuid lisaks loeb kodukorda ka kodanik. Kui tal tekivad samad probleemid, siis ei ole tekst piisavalt selge. Teen ettepaneku Tartu Maakohtule – kui see dokument on nii kaua küpsenud, siis võiks seda veel natuke parendada ja tuua korralisele KHNile detsembris. Võib-olla on selleks ajaks võimalik need redaktsioonilised erimeelsused lahendada.

Kiidjärv: Meil on tulemas üldkogu ning üldkogu otsus on üldkogu otsus. Meil on see kodukord töötanud väga hästi, probleeme ei ole olnud. Tööõiguslikult ei muuda see midagi. Samas olen nõus, et probleeme on ning neid tuleks arutada.

(Pärsimägi laikus 13.42)

Vaks: Mismoodi võiks see kohtuametnike pädevus allkirjastamise osas olla lahendatud?

Parrest: See on üldine küsimus, mida me eelmisel korral KHNis arutasime ning probleem saab siinkohal alguse juba seadusest. Pigem on küsimus § 13 lõikes 1, et kas kohtunikukandidaadid ja kohtunikuabid kuuluvad õigusteenistuse hulka või mitte.

Kiidjärv: Kuhu ma nad sel juhul paigutan? Ka teistes kohtutes on nad õigusteenistuses.

Parrest: Sellisel juhul ei ole see reguleeritud kodukordades.

Pappel: Kas häirib see, et neid juhib konsultant?

Parrest: Ma ei tea, mida selline korraldus tähendab teenistusliku järelevalve mõttes.

Rask: Panen hääletusele kodukorrad eraldi. Palun märku anda, kes annavad nõusoleku Tartu Halduskohtu kodukorra muudatuste kehtestamiseks.

Poolt: 8.

Vastu: -

Otsus: KHN annab nõusoleku Tartu Halduskohtu kodukorra muudatuste kehtestamiseks.

Rask: Panen hääletusele Tartu Maakohtu kodukorra muudatuste kehtestamiseks, lisaks alternatiivina kinnitamine 18. detsembril.

Kinnitamise poolt: 6

Edasilükkamise poolt: 2.

Otsus: KHN annab nõusoleku Tartu Maakohtu kodukorra muudatuste kehtestamiseks.

4. Kohtute eelarvete tutvustamine ning KHNi seisukoha andmine kohtute seaduse § 41 lg 2 alusel

Rask: Ettepanek muuta päevakorrapunktide järjekorda, kas ollakse nõus? Vastuhääli pole, alustame esimese päevakorrapunktiga.

Aavik: Vastavalt kohtute seadusele toome KHNi ette kohtute 2010.a eelarve projekti, kus on näidatud eelarve jaotus. Kohtutega on toimunud eelarveläbirääkimised, kus on ära kuulatud kohtute ettepanekud. Julgen öelda, et kõigis küsimustes on saavutatud üksmeel – kohtute vajadused on suudetud katta, palku ei ole olnud vaja kärpida. Samas on kohtute majandamiskulusid kärbitud 9%, aga on leitud ka kokkuhoiukohti, peamiselt postiteenuse odavnemise tulemusel. Arvestades praegust majandussituatsiooni, pean seda väga heaks eelarveks. Eelnevalt esitatud küsimuste kohta soovin selgitada, et kui tabelist nähtuvad väga täpsed jaotused, mis osadel kohtutel on ning teistel mitte, siis tegemist on kohtu enda poolt tehtud alajaotusega. JMi poolne jaotus on: personalikulud, majandamiskulu, viimase all tõlke- ja postiteenused, hoonete kulud ja muud majandamiskulud.

Täpsema jaotuse teevad kohtud ise. Kohtutepoolne jaotus ei tähenda midagi lõplikku, vajadusel on võimalik ümber tõsta.

Rask: Teen ettepaneku kuulata ära kohtu esimeeste kommentaarid ja hinnangud, kas see eelarve võimaldab õigusemõistmise toimimist või on juba ette näha kitsaskohti.

Särgava: Eelarvet võib antud situatsioonis pidada normaalseks. Küll ei taga see eelarve sajaprotsendiliselt head õigusemõistmist seetõttu, et meie kohtus on nii palju kohti täitmata, mille tõttu ei pruugi olla võimalik täita mõistliku menetlusaja kriteeriumit. Kui see osa välja jätta, siis eelarve osas muud lisada ei ole. Majanduskulude osas võib tekkida probleeme, kuna praegune postiteenuse osutaja D2D ei väeri kiidusõnu. Võrreldes Eesti Postiga on läinud olukord väga halvaks, seega võib postikulude osas tekkida probleeme.

Rask: D2D jätame ehk eraldi teemaks, sest see on mitme kohtu probleem.

Amann: Tahan kinnitada ettekandja sõnu, et eelarve on kujunenud olukorras parim võimalik. Meie ettepanekuid on arvestatud, anname endale aru, et nende piiride ja võimalustega tuleb toime tulla, aga see eelarve vastab tänasele majandusolukorrale. Pööraksin KHNi tähelepanu asjaolule, et alates 1. veebruarist ja 1. maist on ringkonnakohtus kaks vaba ametikohta ning ootaksime, et nendele kohtadele konkursi välja kuulutamine ei võtaks liialt kaua aega.

Kikerpill: Olles osalenud läbirääkimistel, võin kinnitada, et saime nendes oludes parima, mis saada oli. Omalt poolt tagame sellise koosseisu ja eelarvega õigusemõistmise mõistliku aja jooksul.

Lapimaa: Kinnitan, et läbirääkimised olid konstruktiivsed ning anname endale aru, et peame nende vahenditega hakkama saama ja tuleme toime ülesannete täitmisega. Sooviksin veel selgitust selle märkuse kohta, mis oli läbirääkimistel – võib-olla tuleb kärpida 4% kõikidel kohtutel?

Aavik: Seda kärbet ei tule.

Gontšarov: Viru Maakohtu poolt võin kinnitada, et läbirääkimised olid konstruktiivsed, mõningad lubadused on juba tänaseks täidetud. Üldiselt oleme selle eelarvega majandusolukorda arvestades väga rahul.

Kiidjärv: Tartu Maakohtu poolt kinnitan, et läbirääkimised oli väga konstruktiivsed. Üksikutele ettepanekutele, mida välja pakkusime, leidsime toetuse. Kõiki töötajaid rõõmustab, et palkade osas kärbet ei tule, mis on motivatsioon edasitöötamiseks olukorra paranemiseni. Majanduskulude osas proovime praegust majandusolukorda arvestades hakkama saada.

Rask: KHNile ei ole laekunud pretensioone Tartu Halduskohtust ega Tartu Ringkonnakohtust. Meil on võimalus konstateerida, et JM on teinud I ja II astme kohtute eelarve koostamisel tublit tööd, ning tunnustada tubli töö eest. Võib-olla avaksid perspektiivi – mis on JMi visioon järgmise aasta eelarve kujundamisel juba kevadel? Kas ministeeriumi hoiak on, et kohtumõistmist on võimalik muuta odavamaks või näeb JM näeb õigusemõistmise eesmärgina seda, et kõik menetlused mahuksid mõistliku menetlusaja sisse ning võib-olla oleks tarvis kvalifitseeritud tööjõudu kohtutesse juurde palgata?

Aavik: Mul on ettepanek tulla selle teema juurde tagasi siis, kui see aktuaalseks muutub, kuna hetkel on peamised pingutused läinud 2010.a eelarve koostamisele.

Teder: Koolituskulude osas on kohtute vahel suur erinevus, kas see on mingi põhimõtte järgi nii jagatud?

Aavik: Meie ei jaga seda raha. Anname kohtutele majandamiskulu ning iga kohus jagab oma äranägemise järgi.

Parrest: Kui vaadata eelarveid, siis näiteks Harju Maakohtus on kohtunike koolituseks ette nähtud 80 tuhat, ametnike koolituseks 20 tuhat krooni, Tartu Maakohtus on need numbrid võrdsed. Millest see tuleb?

Aavik: Tsentraalseid ametnike koolitusi rahastab JM kohtute reservist, seda summat siin ei ole. Kuigi sel aastal on reserv väiksem, arvan, et suudame selle arvelt koolitusi pakkuda.

Rask: Aastate jooksul on kohtutest tulnud nurinat, et meil pole lähetusrahastid ja me ei saa osaleda täiskogul või koolitusel. Võimalik on, et tegemist on otsitud põhjused, aga kas on täna võimalik öelda, et need koolitus- ja lähetuskulud on piisavad kõigi nende regulaarsete seadusest tulenevate ürituste jaoks nagu kohtunike täiskogu, KHN jne?

Särgava: Harju Maakohtus on olnud piisavalt raha ning ka väliskoolitusele ei ole seetõttu jäänud sõitmata.

Aavik: Kohtunike väliskoolitusi on samuti rahastatud reservist ning alati on selleks raha leitud.

Rask: Seega saan aru, et väited selle kohta, et reisiraha ei jätku, tuleb kõrvale jätta.

(Tambet Tampuu saabus kell 14.02).

Pappel: Mis on meditsiinikulud?

Kiipsaar: Need on töötervishoiukulud, tervisekontrollid.

Rask: Kuna see informatsioon oli põhiosas positiivne, siis loodame, et neid numbreid aasta kestel ei muudeta. Palun märku anda, kes on nõus, et KHN võtab selle info teadmiseks.

Poolt: 7.

Otsus: KHN võtab informatsiooni kohtute eelarve kohta teadmiseks.

5. Kriminaalhoolduse erakorraliste ettekannete menetluskiirusest – küsimuse arutamine kohtute seaduse § 41 lg 3 p 4 alusel

Rait Kuuse teeb ettekande.

Rask: Kas välja on toodud istungile määramise aja keskmised väärtused?

Kuuse: Jah, me võtsime 30 erakorralise ettekande menetlemise aja Harju Maakohtus, 20 Tartu Maakohtus, ülejäänutes 10 viimase korra keskmise.

Rask: Kas nende arvude taga on ka asju, mida kohtud on pidanud prioriteetseks ja lahendanud paari päeva jooksul, või ka asju, kus kohtud on lahendanud väga pika aja kestel, mis mõjutab keskmist oluliselt. Kuidas see näib kriminaalhoolduse poole pealt?

Kuuse: Meie kogemus täna näitab, et märgatavalt kiiremini kui seaduses sätestatud, asju arutamisele ei võeta. Ma ei oska öelda, mis on kõige kiiremini arutamisele määratud asi.

Kiidjärv: Kas on analüüsitud, miks see nii on? Peamine põhjus on, et isikut ei saada kätte.

Kuuse: Me oleme võtnud istungile määramise, mis on sõltumatu isiku leidmisest. Alles pärast istungi määramist hakatakse teda otsima. Me ei ole arvestanud aega, millal kohus lõpliku otsuse teeb. 72 päeva oodata istungi määramist tundub palju.

Gontšarov: Võin öelda kõige pikemate menetlustähtaegade osas, et kaks kohta on olnud viimase paari kuu jooksul vakantsed, üks jääb veel veebruarist ning ülevaade on tehtud just viimase aja kohta. Viimane aasta on näidanud ka kohtunike suhtumist teenistusülesannete täitmisesse – nad lahendavad eelkõige keerulisemaid asju, mida ei sooviks jätta kolleegide lahendada. See on selgituseks Narva kohtumaja menetlustähtaegade osas.

Särgava: Soovin öelda, et ma ei pea Harju Maakohtu tähtaegu pikaks. Sel aastal on täitmiskohtunikel väga suur koormus väärteomenetluses aegumiste kohaldamisel. Jaanuarist siiani moodustavad aegumised 90%, ühele kohtunikule on sel aastal selliseid asju saabunud 2470 ja teisele paar tükki vähem. See ei ole ainult Harju Maakohtu küsimus, aga see on kindlasti sel aastal venitanud erakorraliste ettekannete määramise esmaseid kuupäevi.

Kuuse: Soovisin selle tuua teie ette, et teada saada, kus paiknevad erakorralised ettekanded kohtute jaoks. Ma ei oska hinnata kohtute töökoormust, kuid kui kriminaalhooldusalune paneb toime uue kuriteo, peame meie seda selgitama. Sellest tulenevalt peame tõestama, et peame tegema võimalikult head tööd.

Särgava: Kohtunikel ei ole erilisi prioriteete, kohtunik teeb kõike järjest.

Kikerpill: Pärnu Maakohtu vaatevinklist – me võime siin ära kuulata erinevaid huvigruppe, kellel on igalühel omad probleemid. Leian, et erakorralise ettekande läbivaatamine ei ole erand. Praktikast – kui tehakse erakorraline ettekanne, siis võib olla rikkumisest juba kuu või vahel kaks kuud, millest võiks tähtaega arvestada. Ka see on üks erakorralise ettekande devalveerumise põhjuseid. Erakorralised ettekanded ei ole siiski kohtunikule n.ö tagumise riuli asjad, aga neid tehakse kohusetundlikult.

Kuuse: Juhtum, kus kriminaalhooldaja ootab kaks kuud, ei ole meie üldine praktika. Kriminaalhooldaja peaks erakorralise ettekande tegema kahe nädala jooksul, sõltuvalt, millal ta inimese üles leiab.

Kikerpill: Kui hakatakse neid rikkumisi vaatama, siis tavaliselt on tegemist terve jadaga. Küsimus on, millal on viimane piisk.

Rask: Mida te teete kriminaalhooldajaga, kes reageerib alles 2 kuud hiljem?

Kuuse: Vallandamine on viimane variant. Juhul kui kriminaalhooldaja ei ole oma kohuseid täitnud õigusaktide kohaselt, siis viime läbi distsiplinaarjuurdlust.

Rask: Palju neid juurdlust sel põhjusel on olnud.

Kuuse: Ligikaudseid arve esitades – Harju piirkonnas on viimasel aastal olnud ligikaudu 5 distsiplinaarjuurdlust, s.h 1-2 ka antud teemal.

Kirs: Kas on olemas ülevaade, kui palju on kriminaalhooldusalused sel ajal, kui erakorraline ettekanne on esitatud, toime pannud uusi kuritegusid.

Kuuse: Võin selle järele vaadata.

Kirs: Kui kriminaalhooldusalune sel ajal paneb toime uusi süütegusid või rikub tingimusi, siis on sätestatud tähtaeg mõistlik. Kui aga kriminaalhooldusalune sel ajal midagi halba ei tee, siis on ehk 10 päeva ebareaalne ajaperiood, mille jooksul peaks reageerima.

Kuuse: Seda võib üle vaadata. Kuid on oluline põhimõte, et igale väärkäitumisele peab järgnema tagajärg. Selleks ei pea olema vangistuse täitmisele pööramine, aga reageering peab järgnema kiiresti. Kui kriminaalhooldaja leiab, et tema võimalused on ammendunud ja tehakse erakorraline

ettekannet, siis me jääme ootama kohtu sekkumist. Kui ajaline vahe jääb liiga suureks, siis sõltumata isiku tegudest mõju temale väheneb.

Kirs: Kas on olemas reageerimise standard?

Kuuse: See sõltub rikkumisest, ka kohtumisele hilinemine võib olla rikkumine. Aja jooksul on välja kujunenud teod, mille tõttu on mõtet minna kohtusse. On olemas ka standard – teatud teo ilmnmisel tuleb 2 nädala jooksul reageerida. Kuid enamik kohtusse jõudvaid ettekandeid sisaldavad rikkumiste jada. Kui esimese rikkumisega minnakse kohtusse, siis peab tegemist olema kohtu poolt määratud kohustuse rikkumisega. Sellisel juhul ei ole valikut, kas teha erakorraline ettekanne või mitte. Kriminaalhooldaja hindab kohtusse mineku vajadust sellest perspektiivist, kas isik on ühiskonnale ohtlik või mitte.

Rask: Kui erakorraline ettekanne on tehtud, siis on ju hooldusalune sellest teadlik. Mind huvitaksid andmed selle kohta, kui palju on uusi rikkumisi sooritatud ajal, kui hooldusalust on teavitatud erakorralise ettekande tegemisest. Ma arvan, et erakorralise ettekande tegemine on kriminaalhooldusala jaoks ohumärk, mis peaks teda distsiplineerima. Nõustun, et seaduse tähtaegade üle irvitamine ei ole õigusriigis ilus. Samas selleks, et seda tähtaega muuta jõukohaseks, peaksid olema faktilised andmed, kuidas see tähtaeg rikkumiste arvu mõjutab. Miks mitte viia seda 10-päevast tähtaega reaalsusega kokku?

Kiidjärv: Ma arvan, et kui isikule tehakse erakorraline ettekanne, saab too sellest teada alles siis, kui kohus saadab kutse istungile. Seejärel algab tagaotsimine. Palju sõltub sellest, mida on kriminaalhooldusametnik eelnevalt teinud, et inimest üles leida. Kui kriminaalhooldaja ehk vangla ametnik ei leia isikut üles, siis milliste vahenditega kohus leiab. Siis alles algab tagaotsimine, mille tõttu menetlus venib. Kohus menetleks asja kohe.

Kuuse: Hooldaja esitab kohtule koos ettekandega ka ülevaate sellest, mida ta seni teinud on. Kui ta seda ei tee, on tegemist kohtu poolt õigustatud küsimusega. Tagaotsimise osas saab isik sellest teada juhul, kui ta ei vaheta elukohta. Seega need isikud, kes vahetavad elukohta ilma luba taotlemata, nemad ei saagi erakorralise ettekande tegemisest teada enne kui kohtuistungil. Hetkel saab isiku tagaotsitavaks kuulutada ainult kohtu abil.

Kiidjärv: Kuid see võiks olla üks võimalik ettepanek, et vangla võib ise isiku tagaotsitavaks kuulutada.

Kikerpill: Sarnaselt juhule, kui isik ei ilmunud karistuse kandmisele.

Kuuse: Olen nõus. Eraldi küsimus on see, et milline peaks olema raamistik, kus kriminaalhooldusametnik tegutseb, ning selle teemaga JM ka tegeleb. Täna raamistikus saame öelda ainult, et erakorraliste ettekannete kiirus on kriminaalhoolduse mõttes probleemiks. Uurin kindlasti välja ka täpsemad andmed tuleviku jaoks.

Rask: Teen ettepaneku mitte seda teemat unustada, aga tulla selleni tagasi märtsikuu KHNis. Ootame kriminaalhooldusel koostöös kohtutega materjali, kus oleksid kajastatud ka lahendusvariandid. Ma ei usu, et kui muudame tähtaja ära, siis on probleemid lahendatud. Täna tõusetusid mitmed praktilised probleemid ja ettepanekud, aga need tuleks kaardistada. Me ootame olulisemalt põhjalikumalt analüüsi koos lahendusettepanekutega.

6. Informatsioon postiteenus mittetöötamisest

Pappel: Võiks tõstatada D2D küsimuse.

Rask: Kuulame selle probleemi päevakorraliselt ära. Mina olen kuulnud, et kiri Tallinnast Tartusse läheb 5 päeva.

Särgava: Meil on juhus, kus kiri läks Liivalaia kohtumajast õiguskantslerile üks nädal. 2. septembril saatsin Soome kutse, mille kohta tuli eile vastus, et ei õnnestunud kätte toimetada. D2D probleemi peaks tõstatama juhtkonna tasandil, lisaks kohtudirektoritele peaks selle teema arutamiseks kokku kutsuma ka kohtute esimehed. Ilmselt ka D2D-l puuduvad teadmised – kutset istungile proovitakse kätte viia istungi toimumise päeval. See võib olla ka inimlik segadus, kuid võiks kokku võtta nii kohtute kui JMi juhtkonna ning arutada.

Rask: Seega kaardistada mured. Marko lisas eelnevas jutuajamises, et kuskil on samas teenus positiivselt toimima hakanud. Odavam on ka.

Kiidjärv: Kohtud said pärast puhkust teada, et on toimunud hange, sõlmitud lepingud ning postiteenuse osutaja on vahetunud. Kohtudirektor kirjutas alla, aga mina seda lepingut näinud ei ole. Küll aga tuleb pidevalt mulle kaebusi. JM tegi küll riigihanke, kus on mingid tähtajad, aga ei küsitud õigusega tegelevatelt isikutelt, kas need juhised lähevad menetlusseadustikega kokku. Olukord on väga halb. Meil oli piirkondlik nõupidamine D2D-ga, kuid minu meelest me ei jõudnud sellega kuhugi. Tähtis kirja korral oli juhus, kus postitöötaja helistas inimesele, et tal ei ole bensiiniraha ja järsku inimene tuleb ise oma kirjale järele. Asi on naeruväärne juba.

Rask: Teen ettepaneku täiendada päevakorda punktiga informatsioon postiteenuse mittetöötamisest. Oleme ära kuulanud juba kaks kohtu esimeest. Kas ollakse nõus, et me võtame sel teemal selge seisukoha? Pakuksin välja, et valminud on Riigikohtu analüüs kättetoimetamisest, mida võiks järgmisel KHNil arutada. Teiselt poolt teeks ettepaneku probleemid kaardistada ning oodata ära ka JMi ettepanekud.

Kiipsaar: Mina olen olnud nende hangete juures algusest peale. Siin on olnud palju nüansse. Kohtud võivad ehk kinnitada, et neist on kaks peamist – kuidas väljastusteateid täidetakse, mille osas olen saanud tagasisidet, et see on läinud Eesti Postiga võrreldes väga palju paremaks. Samuti on läinud paremaks kättetoimetamise protsent. Probleemiks on kättetoimetamise tähtajad, millest D2D kinni ei hoia ning see tekitab kohtutele probleeme. JMi poolt on koostatud juhendeid ja õpetusi, kuidas peaks kättetoimetamine toimuma, kellele ja millistel tingimustel tohib dokumente edasi anda ning kuidas väljastusteadet täita, et kohtunikul oleks võimalikult palju infot, mille alusel otsust teha. Teine asi on see, et tähtajad ei ole vastuvõetavad ka JMile. JM kuulutab välja uue hanke juba reedel ning hanke nõuetes on sees kõik tähtajad vastavalt menetlusseadustikele. Ministeeriumis on see teema olnud arutlusel kuni ministrini välja alates septembrist. Mingi hetkeni oli D2D-l n.ö kohanemise aeg, kuni ühel hetkel jooksis süsteem kokku. Selle taga on võimsuse ja raha probleem, kuna kalkulatsioonid olid tehtud teistsuguste kogustega, kui meie neile tegelikult edastasime. Kogused on vähenenud poole võrra. Oleme analüüsinud põhjuseid, miks sellised numbrid algusesse hankesse said. Nüüdse hanke jaoks arvutasime kokku, et tegemist on 300 tuhande dokumendi edastamisega aastas – alguses hankes oli see number 600 tuhat. Sellest kõik probleemid alguse saidki. Dokumentide mahu vähenemise üheks põhjuseks on, et aasta alguses sai kohtutele ette kirjutatud, et kokkuhoiu eesmärgil tuleb elektroonilise posti mahtu suurendada. Viru Maakohus näiteks kasutab väga palju kordnikke, mille tõttu on posti kogus vähenenud 60 tuhande ühiku pealt 10 tuhandele ühikule. Kui D2D määras oma hinnaks menetlusposti edastamisel 13kr ühiku kohta, siis Eesti Posti hind määras hinnaks 32 krooni. Siin ei olnud väga valikuvõimalust.

Rask: Kuna uus hange on tulemas, siis korralisel KHNil oleme selles küsimuses oluliselt targemad. Saan aru, et kohtujuhtide poolt väljendatud ei ole ministeeriumile teadmata ning tahaksime aasta lõpul konstateerida, et probleemid on lahendatud või lahendamisel. Planeerime päevakord selle punkti ja materjalidest nähtub, mis uue hanke tulemusena paremaks läheb.

KHNi istungi lõpp kell 14.45.

Märt Rask
Juhataja

Kadri Roos
Protokollija